

правоохоронних об'єднань, засобів масової інформації та глобальних комп'ютерних мереж, інших джерел інформації.

Важливим інструментом, оперативно-розшукової протидії злочинам у бюджетній сфері було б доцільно передбачити об'єднання інформаційних ресурсів усіх Міністерств та відомств у єдиний інформаційно-аналітичний комплекс із використанням сучасних інформаційних технологій, комп'ютерного та телекомунікаційного обладнання для забезпечення оперативно-службової діяльності оперативних підрозділів, зміцнення їх спроможності протидіяти злочинності у сфері економіки.

Також для продуктивної діяльності підрозділів необхідно вжити заходів щодо організації підготовки «офіцерів-аналітиків», їх підбору і кадрового супроводу.

Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової протидії злочинам у бюджетній сфері - це комплекс програмно-технічних, інформаційно-телекомунікаційних й організаційно-розпорядчих заходів, які забезпечують формування та ведення довідково-інформаційних, оперативно-розшукових обліків і авторизований доступ до інформаційних ресурсів.

*Курилін Іван Ростиславович -
доцент кафедри криміналістики та
судової медицини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент*

РОЛЬ ОЦІНКИ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ СЛІДЧОГО

У сучасній юридичній літературі термін «правова позиція» тлумачать здебільшого, як загальнотеоретичне поняття.

Зокрема, Ю. О. Тихомиров вважає, що «правова позиція - це оцінка актів і дій в одній колізійній ситуації, стійко повторювана в аналогічних ситуаціях, діях і актах» [1, с. 73].

На думку С. С. Колобашкіної, «правова позиція - це система переконань суб'єкта про якість, властивості, інші характеристики досліджуваного явища, процесу, які є об'єктом». Дослідниця визначає такі загальні ознаки цього

поняття: системність; суб'єктивна обумовленість; переконання як форма опосередкування інформації; визначеність змісту позиції, оскільки вона завжди конкретна; завершеність і внутрішня несуперечність [2, с. 8].

Правова позиція слідчого може бути сформована на підставі матеріалів кримінального провадження, а щодо питань, пов'язаних із правильністю кваліфікації, належністю, допустимістю та достовірністю, а загалом - достатністю наявних доказів вона остаточно формується, переважно, наприкінці досудового розслідування.

Одним із ключових елементів, які впливають на формування правової позиції слідчого, є оцінка висновку експерта.

Можна виокремити кілька етапів оцінки експертного висновку: дотримання загальних процесуальних норм; оцінка власне висновку з погляду повноти, вірогідності й аргументованості висновків; відповідність висновків іншим наявним у справі доказам.

Починати доцільно з перевірки дотримання принципових процесуальних норм, які стосуються, насамперед, дотримання прав учасників процесу під час призначення та проведення судової експертизи: чи мав право експерт на проведення цієї експертизи (його кваліфікація, спеціальність, відсутність підстав для відводу тощо); чи правильно процесуально отримано об'єкти і зразки для досліджень; чи є інші процесуальні порушення, що роблять висновок експерта юридично недійсним (наприклад, відсутність підпису експерта) тощо. Усі порушення цього плану призводять до юридичної неспроможності експертизи, тому подальша її оцінка вже не потрібна.

Другим етапом оцінки експертного висновку можна вважати безпосередню оцінку власне висновку на предмет повноти дослідження, достовірності й аргументованості висновків, обґрунтованості вибору методик.

Оцінку достовірності висновку експерта можна розглядати з формального та змістового аспектів.

Перший полягає в аналізі поданого на дослідження матеріалу (об'єктів, які перевіряють, і зразків); вихідних даних, отриманих особами, які призначили експертизу; відповідності за кількістю та повнотою відповідей експерта поставленим

питанням; також ураховують стаж роботи експерта, його науковий ступінь тощо.

Змістовий аспект оцінки достовірності висновку експерта передбачає вивчення (констатацію) компетентності експерта; наукової обґрунтованості застосованих засобів і методів дослідження; рівня застосованих методик дослідження з погляду сучасних досягнень науки і техніки; логічності умовиводів експерта; повноти та ґрунтовності здійсненого дослідження; правильності виявлених експертом ознак і переконливості обґрунтування переваги ознак, що збігаються, над розбіжностями; відповідності даних, отриманих під час дослідження й описаних у дослідницькій частині висновку, підсумковому висновку [3, с. 377].

Перевірку відповідності висновку експерта іншим наявним у матеріалах кримінального провадження доказам здійснює слідчий шляхом зіставлення одних доказів з іншими, а також шляхом отримання інших доказів, що підтверджують або спростовують доказ, який перевіряють.

Коли слідчий, який володіє всією інформацією, що міститься в матеріалах кримінального провадження, читає висновок експерта, він не тільки аналізує його повноту, логічність, аргументованість і вірогідність, а й автоматично порівнює з іншими доказами в матеріалах провадження, що, зрештою, впливає на формування його правової позиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тихомиров Ю.А. Коллизионное право : учеб. и науч.- практ. пособие / Ю. А. Тихомиров. - М. : Юринформцентр, 2001. - 394 с.
2. Колобашкина С. С. Особенности реализации защитительной позиции адвокатом в суде присяжных / С. С. Колобашкина // Адвокатская практика. - 2009. - № 4. - С. 8-9.
3. Експертизи в судовій практиці / Арсенюк Т. М., Беяк Ю. М., Боров В. І. [та ін.] / за заг.ред. В. Г. Гончаренка. - Київ : Юрінком Інтер, 2004. - 388 с.